Οι Τρεις Ιεράρχες στον 20ο αιώνα († Μοναχός Θεόκλητος Διονυσιάτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 30 Ιανουαρίου, 2017

Συνήθως, όταν πρόκειται να ομιλήσωμεν διά τους Αγίους της Εκκλησίας, συμβαίνει να μεταφερώμεθα εις την εποχήν των. Και, παρασυρόμενοι από το κλίμα του παρελθόντος, να νομίζωμεν, ότι ανήκουν μόνον εις τον αιώνα των.

Παρ' ότι και τώρα τους τιμώμεν, έχομεν την εντύπωσιν, ότι ο βίος των, τα έργα των, η διδαχή των, ισχύουν μόνον διά την εποχήν των.

Εν τούτοις, οι άγιοι «εις τον αιώνα ζώσι». Διότι η ζωή των και η διδαχή των περιέχει την αιωνίαν αλήθειαν του Θεού. Και ως τοιαύτη παραμένει άφθαρτος από τον χρόνον και τας μεταβολάς του κόσμου.

Αυτό έχει εφαρμογήν εις την πληρότητά του διά τους «Τρεις Ιεράρχας». Ό,τι τους έκαμε μεγάλους εις την εποχήν των, το ίδιον τους καθιστά μεγάλους ύστερα από δέκα πέντε αιώνας και μέχρι συντελείας του κόσμου. Καμμία εγκοσμία μεταλλαγή, δεν ημπορεί να ανατρέψη την θέσιν που κατέχουν οι «Τρεις Ιεράρχαι» εν τη Εκκλησία…

* * *

Η λογοκρατούμενη εποχή μας, η δώσασα «βιβλίον αποστασίου» εις την μυστικήν ζωήν, θέλει να βλέπη εις τους «Τρεις Ιεράρχας» τους ανθρώπους των γραμμάτων, τους εραστάς της κλασσικής σοφίας, τους συνδυάσαντας ή συμφιλιώσαντας τον Χριστιανισμόν με τα Ελληνικά γράμματα.

Και ναι μεν η κλασσική τους παιδεία είναι σημαντικωτάτη. Και ο ελληνικός λόγο, ολολαμπής από τας αστραπάς της μεγαλοφυΐας των, ακτινοβολεί εις τα συγγράμματά των.

Εκείνο όμως, που τους καθιστά «τρεις μεγίστους φωστήρας της Τρισηλίου Θεότητος», **δεν είναι τα γράμματα, αλλά η αγιότης των.** Αυτή, που ελάμπρυνε τον ελληνικόν λόγον. Και από διανοητικόν τον μετουσίωσεν εις πνευματικόν διό και θέλγοντα τας καρδίας των πιστευόντων.

Και πρέπει να είπωμεν αμέσως, ότι χωρίς την αγιότητα της ψυχής, δεν θα

ήσαν παρά φιλόσοφοι ή θεολογούντες, ανίκανοι να ανέλθουν εις τας κορυφάς της «γνώσεως», όπου έφθασαν. Και η θεολογία των, δεν θα διετήρει μέχρι σήμερον το κύρος της, εάν δεν κατηυγάζετο από τας ακτίνας του Αγίου Πνεύματος.

Ακριβώς διά τούτο, ο μεν εις ονομάζεται υπό της Εκκλησίας Θεολόγος. Οδέ έτερος αναγνωρίζεται Ουρανοφάντωρ. Και εις τον τρίτον, αποδίδεται ο τίτλος του Χρυσοστόμου. Ονόματα μεγάλα, μοναδικά, ανεπανάληπτα.

* * *

Αλλ’ ας ίδωμεν την κλασσικήν παιδείαν εις τας συγκεκριμένας μορφάς της.
Ο κλασσικισμός, φρονούμεν, δύναται εις πέντε τομείς να υποδιαιρεθή. Εις την μεταφυσικήν, την ηθικήν, την Τέχνην, την γνωσιολογίαν, τας πολιτικάς επιστήμας.

Εάν αντιπαραθέσωμεν εις τα ανωτέρω, τα ενδιαφέροντα των «Τριών Ιεραρχών», θα διαπιστώσωμεν ότι περί μεταφυσικής μεν, ουδείς λόγος δύναται γίνη. Εκεί ειδωλολατρία, εδώ Αποκάλυψις. Περί δε ηθικής, πέραν φυσικών τινων στοιχείων ηθικής, δεν ήτο δυνατόν να δώση ο Κλασσικισμός. Ο Χριστιανισμός εκόμισεν υπεφυσικήν ηθικήν, διδασκαλίαν εν αγίω Πνεύματι.

Αλλά και η Τέχνη, ως καλλιτεχνία εκπορευομένη από την διεφθαρμένην, διά της προπατορικής αμαρτίας, καρδίαν, εκινήθη εις τα φυσικά της όρια, ως αισθητική μόνον.

Οι «Τρεις Ιεράρχαι», ανελθόντες εις τους κόσμους του Πνεύματος, ανεχώνευσαν εις τας ψυχάς των την φυσικήν αισθητικήν και εβίωσαν το πνευματικόν κάλλος. Η λάμψις και το πνευματικόν θέλγητρον του θείου κάλλους, αναδίδονται πυκνώς από την διδασκαλίαν των.

Ως προς την γνωσιολογίαν, ποίαν σχέσιν δύναται να έχη ο «σπερματικός λόγος», ο λόγος όπου αναβλύζει από εσκοτισμένας ψυχάς, τας οποίας «άγριός τις δαίμων ενήχησε», με τον λόγον του Αγίου Πνεύματος, τον λόγον της Αποκαλύψεως;

Περί δε των πολιτικών επιστημών, είναι περιττόν να ομιλήση τις, εφ’ όσον ο Χριστιανισμός μετέφερε τα ενδιαφέροντα του ανθρώπου εις τον ουρανόν. «*Ημείς ουκ έχομεν ώδε μένουσαν πόλιν, αλλά την μέλλουσαν επιζητούμεν*»…

* * *

Καταφαίνεται, λοιπόν, ότι η αποδιδομένη εις τους «Τρεις Ιεράρχας»… ενοχή, ότι συνέζευξαν τον κλασσικισμόν με τον Χριστιανισμόν, είναι εντελώς αστήρικτος.

Διατί; Απλούστατα, **τον ξεπέρασαν**!

Και δεν ήτο δυνατόν να γίνη άλλως. Μόνον εστερημένοι ορθοδόξων κριτηρίων, ημπορούν να ισχυρίζωνται, ότι δεν βλέπουν μεγάλην διαφοράν μεταξύ του θείου φωτός, εντός του οποίου κατελάμφθησαν οι θείοι αυτοί Πατέρες, και των πυγολαμπίδων της κλασσικής φιλοσοφίας.

Βεβαίως, προκειμένου περί του Δυτικού, λεγομένου Χριστιανισμού, το πράγμα διαφέρει. Και τούτο, διότι ενώ οι άγιοι Πατέρες της Ανατολής, ζώντες την μυστικήν εν Χριστώ ζωήν, εδέχοντο τας ενεργείας του αγίου Πνεύματος, εις την Δύσιν η Θεολογία από του ενδεκάτου αιώνος είχε μεταβληθή εις φιλοσοφίαν.

Άριστα, επομένως, δύναται να ομιλή κανείς περί μίξεως του κλασσικισμού μετά του Χριστιανισμού, όταν έχη υπ’ όψιν του την Λατινικήν και τας λατινογενείς εκκλησίας, ένθα ομιλεί, διά λογαριασμόν της αποκεκαλυμμένης θρησκείας, ο «άγιος Αριστοτέλης»!

Εις την Ορθόδοξον όμως Εκκλησίαν, από της Αποστολικής εποχής μέχρι σήμερον, -ως εικός και διά των Τριών Ιεραρχών- λαλεί αυτό το Πανάγιο Πνεύμα. Ούτω εξηγείται διατί η εσπερία Δύσις περιέπεσεν εις τόσας απιθάνους αιρέσεις, ενώ η Εώα Ορθοδοξία μας παρέμεινεν Ορθο-δοξία…

* * *

Αλλά τι ήτο εκείνο ώστε, παρά τον μέγαν πειρασμόν εκ της πλουσίας παγανιστικής μορφώσεώς των, να καταστούν δοχεία του Αγίου Πνεύματος και η διδασκαλία των να αποβή κανών θεολογίας της Εκκλησίας και αυτοί να γεραίρωνται εις τους αιώνας «ως μελίρρυτοι ποταμοί της σοφίας».

Ήτο, η έκτακτος καταβολή της φύσεως, η εύροια και το βάθος της μαθήσεως και η άφθονος θεία χάρις. Αλλά **η θεία χάρις δεν δίδεται, αν δεν ζητηθή. Και αν δεν έχη τόπον να αναπαυθή**. Ό,τι δε έδωσαν οι μεγάλοι Ιεράρχαι, από την πλευράν της ανθρωπίνης προσφοράς των, ήτο ο προσωπικός αγών, η ασκητικότης, το πνευματικόν πένθος, το καρδιακόν δάκρυον, η αδιάλειπτος προσευχή των, η πίστις, η ελπίς, η αγάπη των.

Χωρίς τον αγώνα των προς κάθαρσιν από των ψεκτών παθών, ούτε η μεγαλόνοιά των, ούτε η μεγάλη παιδεία των, ούτε τα χρηστά, κατά οικογενειακήν χριστιανικήν Παράδοσιν ήθη των, θα τους ανεδείκνυον μεγάλους Πατέρες της Εκκλησίας.

Αυτόν τον ασκητικόν αγώνα των διετήρησαν εις όλον τον βίον των, διά να μη

προσκρούσουν εις την πλουσίως ενεργούσαν εις τας ψυχάς των Θ. Χάριν. Διά τούτο και πας λόγος των αποτελεί όρον και δόγμα και κανόνα της Εκκλησίας, της οποίας την φύσιν και την ουσίαν έμαθον διά πράξεως και θεωρίας, διά της Γραφής και των εν Αγίω Πνεύματι εμπειριών των.

Ολόκληρος δε η διδασκαλία των, ουδέν άλλο είναι, ειμή η ακτινοβολία των ενεργημάτων της Θείας Χάριτος εις τας κεκαθαρμένας, διά θείου πυρός, ψυχάς των. Όσοι έχουν οφθαλμούς πνευματικούς και ακοήν μυστικήν, αυτοί βλέπουν και ακούουν την παρουσίαν του Παρακλήτου εις τους «*την οικουμένην ακτίσι θείων δογμάτων πυρσεύσαντας*»...

* * *

Και ως αιώνιοι Διδάσκαλοι και Ποιμένες, είναι παρόντες εις την αγίαν του Χριστού Εκκλησίαν και σήμερον. Και διδάσκουν και Ποιμένας και Λαόν. Και πρόκειται ως τύποι και υποδείγματα διά τους Ποιμένας και διδασκάλους μας, εν τη πίστει, τη καθαρότητι, τω ήθει, τη εμμονή εν τη Ορθοδοξία.

Βεβαίως, δεν αξιούμεν να ίδωμεν Βασιλείους, Χρυσοστόμους, Γρηγορίους. Τα χαρίσματα είναι «αμεταμέλητα». Θέλομεν όμως Βασιλειανούς, Χρυσοστομικούς, Γρηγοριανούς τους Ποιμένας μας. Να ακολουθούν τα ίχνη των, κατά δύναμιν, εις την αδοξίαν των, εις την ελευθερίαν της ψυχής των, εις την αγάπην του Θεού, εις την εγρήγορσίν των διά την σωτηρίαν της ψυχής, εις την Πατερικήν πνευματικότητα, ώστε να μη απομακρύνωνται από την Ορθόδοξον διδασκαλίαν.

Εάν οι Ποιμένες μας δεν οικειωθούν τον νουν των αγίων Πατέρων, δεν θα υπάρξη παύλα των κακών εν τη Εκκλησία.

Σήμερον διατί συνταράσσεται η ποίμνη του Χριστού; Διότι Ποιμένες τινές, διατελούντες από πολλού εν διαστάσει με το πνεύμα των Αγίων Πατέρων, εφευρίσκουν, εν τη συγχύσει των, νέας οδούς διά την Εκκλησίαν, εκ των προτέρων καταδεδικασμένας.

Η ευχή μας είναι όπως, πρεσβείαις των αγίων Τριών Ιεραρχών, οι μεν σεβαστοί Ποιμένες της Εκκλησίας μας ακολουθήσουν εν παντί τα ίχνη των. Ο δε Πατριάρχης κ. Αθηναγόρας, διά την αγάπην του Χριστού και την ομόνοιαν της Εκκλησίας, εναρμονισθή εν παντί με την ζωήν, τα φρονήματα και τους αγώνας, των δύο εκ των τριών αγίων προ αυτού Πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως, ίνα «*εν ομονοία ομολογήσωμεν...*».

("Ορθόδοξος Τύπος", Έτος Θ', Αριθ. Φυλ. 96, 20 Ιανουαρίου 1969)

(Πηγή ηλ. κειμένου: impantokratoros.gr)